

DANYLENKO Oleksandr

THE HAPPINESS OF URBANISM

In Proceedings of The Third International Scientific Conference “Happiness and Contemporary Society”, March, 20, 2022. Lviv: SPOLOM, 2022. P. 72-74. <https://doi.org/10.31108/7.2022.12>

ISBN 978-966-919-826-6

ДАНИЛЕНКО Олександр

ЩАСТЯ УРБАНІЗМУ

// Збірник матеріалів третьої міжнародної наукової конференції «Щастя та сучасне суспільство», 20 березня 2022 р. – Львів : СПОЛОМ, 2022. – С. 72-74. <https://doi.org/10.31108/7.2022.12>

ISBN 978-966-919-826-6

Oleksandr DANYLENKO

Doctor of Historical Sciences, Full Professor,
Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)

THE HAPPINESS OF URBANISM

Abstract. All people want happiness, but every person seeks ways to achieve happiness at his own discretion and determines for himself its content. Scientists always tried to derive a general, universal formula for happiness. It is important to emphasize that happiness means duration in time. Urbanism can be defined as a style or way of urban life. Cities can offer many hopes and expectations, but these hopes and expectations did not always become real because of different reasons. Therefore, those who have realized all the positive and negative aspects of urban life, developed their own strategy of behavior, managed to find their place in urban society, adapt to conditions and build optimistic plans for the future - can feel the happiness of urbanism.

Key words: happiness, urbanism, cities, freedom, style of life, history, philosophy

Олександр ДАНИЛЕНКО

*Доктор історичних наук, професор,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
(Київ, Україна)*

ЩАСТЯ УРБАНІЗМУ

Беззаперечним є той факт, що від найдавніших часів всі люди прагнуть щастя, хоча кожен на власний розсуд шукає шляхів досягнення щастя і визначає для себе його зміст. В філософському сенсі поняття «щастя» має різні формати і різні виміри, хоча вчені завжди намагались вивести загальну, універсальну формулу щастя:

Арістотель: «Щастя – смисл і мета життя, основне призначення і вершина людського існування»;

Махатма Ганді: «Щастя – це коли те, що ви думаєте, говорите і робите, знаходиться в гармонії»;

Далай-лама: «Щастя – це не те, що ми отримуємо в готовому вигляді. Воно походить від наших власних дій»;

Імануїл Кант: «Щастя – це ідеал не розуму, а уяви»;

Піфагор: «Не ганяйся за щастям, воно завжди знаходиться в тобі самому».

Досить широко поширена думка, що щастя – це задоволення всіх наших бажань. Однак, якби так було насправді – жодна людина ніколи б не була щасливою. Щастя передбачає тривалість в часі, як наголошував Арістотель: «Одна ластівка ще не робить весни; один щасливий день не робить людину щасливою». Тобто щастя існує в часі як стан щоденного життя.

Під «урбанізмом» розуміють сукупність притаманних населенню міста норм і правил поведінки, обумовлених високою концентрацією населення і особливостями міської субкультури. Дещо спростивши, «урбанізм» можна визначити як стиль чи спосіб міського життя.

Формування міст як нового типу людських поселень розширило можливості і відкрило нові горизонти для всіх, хто не знайшов свого щастя, проживаючи в сільській місцевості. Передусім, міста давали багато надій і сподівань: на кращий захист себе і близьких, завдяки багатьом контактам – на ширші можливості при пошуках особистого щастя, а через різноманітні комунікаційні зв'язки – на більшу свободу в самореалізації (індивідуальній, творчій, підприємницькій тощо) і, можливо, найголовніше – на забезпечення максимально комфортного життя в усіх можливих аспектах.

В той же час, треба визнати: статус «міського жителя» нічого не гарантував. В історії неодноразово зафіксовані випадки, коли міста, всупереч очікуванням, не відігравали роль «острівців» спокою і стабільності, а навпаки – були джерелами соціальних потрясінь, повстань, заколотів, революцій, що не додавало ні психологічного здоров'я, ні оптимізму з вірою в краще майбутнє. Особа, яка за мурами міста прагнула заховатись від зовнішніх ворогів – могла постійно відчувати тривогу через загрози з боку локальної (міської) злочинності. Якщо сільські мешканці в класичному розумінні могли бути індивідуалістами (тобто частково чи повністю забезпечували себе продовольством), то міські обивателі були залежними від сільських жителів чи мешканців передмість в сенсі постачання продуктів харчування на міські ярмарки / базари / в крамниці чи магазини. З тієї ж причини, міщани постійно відчували необхідність мати хоч якийсь запас коштів на непередбачувані витрати на їжу і, відтак – знову наражались на небезпеку раптово втратити ці накопичення (а на додачу – здоров'я чи взагалі життя) при крадіжці чи пограбуванні. Місто, будучи доволі закритим простором – могло стати (і в історії таке траплялось неодноразово) осередком швидкого поширення різних хвороб і епідемій, а очікування на кращий рівень медичного обслуговування чи ширшу доступність лікарів до пацієнтів у місті – не завжди виправдовувались. Місто доволі часто безжально експлуатувало природні ресурси, а питання екології відкидалось на другий чи третій план. Міська культура, яка могла бути яскравим ансамблем самотніх індивідуальностей – нерідко обмежувала всі спроби самореалізації, ініціативу, творчі новації. Міста часто були сильними якраз колективною свідомістю, а відтак – стиранням будь-яких оригінальних рис, знищенням вільнорумства і т.д. Порівняно з сільськими, в міських поселеннях відчутними були: послаблення соціального контролю і соціальної згуртованості, анонімність спілкування, знецінення сімейно-родинних зв'язків, переважання формально-рольової комунікації, раціональність поведінки тощо. Значна частина цих особливостей міського стилю життя і поведінки міських жителів стали пережитком минулого, а щось, трансформувавшись, набуло нових рис, деякою мірою знівелювавши негативні складові і, таким чином, суттєво пожвавивши інтерес до сучасних міст і тих можливостей та перспектив, які недоступні для сільських жителів.

Як відомо, у розумінні щастя вчені виділяють кілька аспектів:

– везіння, удача, фортуна, особлива прихильність долі;

- стан радості, емоційного піднесення;
- оволодіння вищими благами, досягнення високого статусу;
- стан морального і фізичного задоволення.

Чи були реалізовані (і чи можуть бути реалізовані) ці аспекти в контексті урбанізму? Очевидно: не всі, не всюди, не завжди. І справа тут не лише в унікальності «міського духу», різноманітності форм організації міського життя і неповторності міських ландшафтів, а переважно – в індивідуальному сприйнятті навколишнього світу кожною окремо взятою людиною, в рівні очікувань, в романтизації і ідеалізації «міської свободи». Свого часу Сенека висловився так: «Справжнє щастя насолоджуватись сьогоденням, без тривожної залежності думок про майбутнє», а Марк Аврелій стверджував: «Жодна людина не може бути щасливою, допоки не буде вважати себе щасливою». Тому той, хто усвідомив всі позитивні і негативні сторони міського життя, виробив власну стратегію поведінки, зумів знайти своє місце в міському соціумі, адаптувався до умов і вибудував оптимістичні плани на майбутнє – може відчувати щастя урбанізму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аврелій Марк. Розмисли наодинці. – К., 2021.
2. Весь Аристотель. – К., 2020.
3. Гел Йєн. Міста для людей. – К., 2018.
4. Джейкобс Джейн. Смерть і життя великих американських міст. – К., 2021.
5. Лебон Гюстав. Психологія народів и масс. – К., 2020.
6. Луцій Анней Сенека. Моральні листи до Луцілія. – К., 2017.
7. Сміт Моніка Л. Міста. Перші 6000 років. – К., 2020.
8. Флорида Річард. Криза урбанізму. Чому міста роблять нас нещасними. – К., 2019.
9. Wirth L. Urbanism as a way of life // Community life and social policy: Selected papers by Louis Wirth. — Chicago: University Press, 1956. — P. 100-132